

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-171

24/02/2020

ქ. თბილისი

შპს „ეკოჰიდროს“, მესტიის მუნიციპალიტეტში, მდ. ნაკრაზე სამსაფეხურიანი კასკადური ტიპის ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილ ცვლილებებზე (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება) სკრინინგის გადაწყვეტილების შესახებ

შპს „ეკოჰიდროს“ მიერ გზშ-ის ჩატარების საჭიროების დადგენის მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილია მესტიის მუნიციპალიტეტში, მდ. ნაკრაზე სამსაფეხურიანი კასკადური ტიპის ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილების (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება) სკრინინგის განცხადება.

2017 წელს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ შპს „ეკოჰიდროს“ მდ. ნაკრაზე სამსაფეხურიანი კასკადური ტიპის ჰესის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე გაცემულია №73 (13.10.2017) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა, რომლის საფუძველზეც „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 48-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება (ბრძანება №2-110 05.02.2020).

2017 წლის №73 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიხედვით პროექტი ითვალისწინებდა, სამი ჰიდროელექტროსადგურის (ნაკრა 1-5,95 მგვტ, ნაკრა 2-4,36 მგვტ და ნაკრა 3-10,86 მგვტ) მოწყობას. თითოეული ჰიდროელექტროსადგურის შემადგენლობაში დაგეგმილი იყო სათავე ნაგებობის, სადაწნეო მილსადენის და ჰესის სააგრეგატო შენობის (გამყვანი არხით) მშენებლობა და ექსპლუატაცია.

შპს „ეკოჰიდროს“ განახორციელა პროექტის ოპტიმიზაციის სამუშაოები, რომლის შედეგად მიღებული იქნა გადაწყვეტილება ჰესების კასკადის თავდაპირველ პროექტში ცვლილებების შეტანის თაობაზე, კერძოდ:

- სამსაფეხურიანის ნაცვლად დაიგეგმა ორსაფეხურიანი ჰესების კასკადის მშენებლობა (საერთო სქემიდან ამოღებული იქნა ნაკრა 3 ჰესი).
- დაიგეგმა ნაკრა 1 ჰესის სათავე ნაგებობის ქვედა ბიეფში გადატანა, შესაბამისად განხორციელდა მეორე საფეხურის (ნაკრა 2 ჰესი) სათავე ნაგებობის და ორივე ჰესის შენობის ქვედა ბიეფში გადატანა.
- შემცირდა სათავე ნაგებობების სიმაღლეები, რამაც გამოიწვია მათი კონსტრუქციული მახასიათებლების ცვლილება. დაიგეგმა ბუნებრივთან მიახლოებული თევზსავლების მოწყობა, ნაცვლად რკინა-ბეტონის კონსტრუქციებისა.
- ზემოაღნიშნული ცვლილებებისა და არსებული ტოპოგრაფიული პირობებიდან გამომდინარე განახევრდა მილსადენის სიგრძე (ნაცვლად 7000 მეტრისა იქნება

3572 მეტრი), ხოლო უმნიშვნელო ცვლილება განიცადა მისმა დერეფანმა (განთავსდება №73 (13.10.2017) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებულ ბუფერში).

პროექტში შეტანილი ცვლილებების მიხედვით, შემცირდა ჰესების კასკადის დადგმული სიმძლავრე (ნაცვლად 20,87 მგვტ-სა იქნება 8,7 მგვტ), სადაც ნაკრა 1 ჰესის დადგმული სიმძლავრე იქნება 3,7 მგვტ (ნაცვლად 5,95 მგვტისა), ხოლო ნაკრა 2 ჰესის- 5 მგვტ (ნაცვლად 4,36 მგვტისა). ასევე შემცირდა გამომუშავებული ელექტროენერჯის საშუალო წლიური რაოდენობა (ნაცვლად 109 მგვტ სთ იქნება 41,4 მგვტ სთ), თუმცა უცვლელი დარჩა ჰესების ეკოლოგიური ხარჯები. კერძოდ ეკოლოგიური ხარჯი შეადგენს ნაკრა 1 ჰესისთვის 0.34 მ³/წმ-ს, ხოლო ნაკრა 2 ჰესისთვის 0.55 მ³/წმ-ს.

2017 წლის N73 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით საპროექტო კასკადის ყველა საფეხურზე გათვალისწინებული იყო დამბის მოწყობა, კერძოდ: ნაკრა 1 ჰესის დამბის სიმაღლე ფუნდამენტიდან შეადგენდა 10,3 მეტრს, ხოლო ნაკრა 2 ჰესის-14,7 მეტრს. პირველ საფეხურზე გათვალისწინებული იყო ტიროლის ტიპის წყალმიმღები, ხოლო მე-2 საფეხურზე - გვერდითი (მარცხენა მხარეს) წყალმიმღები. ორივე საფეხურზე წარმოდგენილი იყო საფეხურებიანი ტიპის თევზსავალი: ნაკრა 1 ჰესის შემთხვევაში - 21 აუზით, ხოლო ნაკრა 2 ჰესის შემთხვევაში - 28 აუზით.

პროექტში შეტანილი ცვლილებების მიხედვით დაიგეგმა იდენტური ორი საპროექტო სათავე ნაგებობის (ნაკრა 1 ჰესი- ზღ. დ. 1932 მეტრზე, ნაცვლად 2090 მეტრის და ნაკრა 2 ჰესი ზღ. დ. 1792 მეტრზე, ნაცვლად 1805 მეტრის) მშენებლობა, რომლის შემადგენლობაში იქნება:

- დამბა;
- გვერდული ტიპის (მარცხენა) წყალმიმღები;
- თევზსავალი;
- სალექარი;
- სადაწნო მილსადენი;

წარმოდგენილი ცვლილებების მიხედვით ორივე ჰესის დამბის სიმაღლე შემცირდა და თითოეულის (ფუნდამენტიდან) სიმაღლედ განისაზღვრა 3,15 მ (ნაცვლად: ნაკრა ჰესი1- 10,3 მ და ნაკრა 2 ჰესი-14,7 მ), ხოლო სიგრძედ- 12 მეტრი. დამბები ზედა ბიეფში შექმნიან მინიმალურ შეგუბებას, რომელიც ძირითადად მოიცავს მდინარის აქტიურ კალაპოტს. საპროექტო დამბები გათვლილია 100 წლიანი განმეორებადობის მაქსიმალურ ხარჯზე.

გვერდით წყალმიმღებებს შესასვლელთან გააჩნიათ მდინარის მიერ ჩამოტანილი მასალის გამრეცხი არხები. თითოეული აღჭურვილი იქნება შლუზებით (2x2 მ), რაც უზრუნველყოს ზედა ბიეფის მსხვილ ფრაქციული მყარი ნატანისაგან გარეცხვას. ნაკრა 1 ჰესზე გამრეცხი არხის სიგრძე იქნება 20,85 მეტრი, ხოლო ნაკრა 2 ჰესზე - 18 მ. გარდა ამისა, წყალმიმღებები აღჭურვილი იქნება დახრილი გისოსებით. გისოსებს მიღმა წარმოდგენილია ორი შლუზიანი ჩამკეტი, რომლებიც წყალდიდობების დროს უზრუნველყოფენ ნაგებობების დაცვას დაზიანებისაგან.

წყალმიმღები ნაგებობების შემდეგ განთავსდება ორსექციანი სალექარი. ნაკრა 1 ჰესის შემთხვევაში სალექარის სიგრძე შეადგენს 12 მეტრს, ხოლო ნაკრა 2 ჰესის სათავეზე - 15 მეტრს, რომლებიც ბოლო ნაწილში აღჭურვილი იქნება გამრეცხი შლუზებით, რაც უზრუნველყოფს პერიოდულად დალექილი მასალის მდინარეში გადარეცხვას.

სადაწნო მილსადენის დასაწყისში დაგეგმილია სადაწნო აუზების მოწყობა, რომლებიც გადაიხურება მეტალის ფილებით და სათანადოდ იქნება დაცული უცხო საგნების მოხვედრისაგან. წარმოდგენილი ცვლილებების მიხედვით ნაკრა 2 ჰესის სადაწნო

აუზთან დაკავშირებული იქნება ნაკრა 1 ჰესის წყალგამყვანი მილსადენი. აღნიშნული საპროექტო გადაწყვეტა უზრუნველყოფს ნაკრა 1 ჰესის მიერ გამონამუშევარი წყლის მეორე საფეხურის სადაწნეო სისტემაში პირდაპირ მოხვედრას, ხოლო იმ შემთხვევაში თუ მეორე საფეხური არ იქნება მუშა მდგომარეობაში წყალი დაუბრუნდება მდინარის კალაპოტს.

ორივე საპროექტო სათავე ნაგებობა აღჭურვილი იქნება „ბუნებრივთან მიახლოებული ტიპის“ თევზსავალით, ნაცვლად საფეხურებიანი თევზსავლებისა, რომელიც აშენდება ადგილზე მოპოვებული მდინარის ნატანის გამოყენებით. ნაკრა 1 ჰესზე თევზსავალის სიგრძე იქნება (0,34 მ3/წმ) 29 მეტრი, ხოლო ნაკრა 2 ჰესზე მოეწყობა 24 მ. სიგრძის (0,55 მ3/წმ) თევზსავალი. ზემოაღნიშნული ცვლილებებიდან გამომდინარე მდინარე ნაკრას ჰიდროლოგიაზე დამატებითი ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის.

2017 წლის N73 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიხედვით სამივე საფეხურის მიწისქვეშა მილსადენის განთავსება გათვალისწინებული იყო მდინარის მარცხენა სანაპიროზე, კალაპოტის სიახლოვეს. მილსადენების ჯამური სიგრძე შეადგენდა: 7000 მეტრს (ნაკრა 1-2,4 კმ; ნაკრა 2-1,6 კმ; ნაკრა 3-3 კმ.). წარმოდგენილი ცვლილებების მიხედვით, ვინაიდან აღარ იგეგმება ნაკრა 3 ჰესის მშენებლობა, მილსადენების სიგრძე თითქმის განახევრდა და შეადგენს 3572 მეტრს (ნაკრა 1-1677მ; ნაკრა 2-1895მ;),

2017 წლის N73 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული იყო სამი მიწისზედა სააგრეგატო შენობის მშენებლობა. ნაკრა 1 სააგრეგატო (31,2X19,8 მ.) შენობის განთავსება დაგეგმილი იყო ზღვის დონიდან 1817 მ სიმაღლეზე, ხოლო ნაკრა 2 სააგრეგატო შენობის (32,0 მ X 16,2 მ.) 1691 მეტრზე. ვინაიდან წარმოდგენილი პროექტი აღარ ითვალისწინებს ნაკრა 3 ჰესის მშენებლობას, პროექტში განხორციელებული ცვლილების მიხედვით დაიგეგმა ორივე საპროექტო ჰესის ქვედა ბიეფში (ნაკრა 1-1800 მ, ნაკრა 2 ჰესი 1657 მ. ზღვის დონიდან) გადმოტანა, ხეობის მოსწორებულ და გეოლოგიურად შედარებით სტაბილურ ადგილზე, სადაც ზვავის ან სხვა საშიში გეოდინამიკური მოვლენების განვითარების რისკი მინიმალურია. წარმოდგენილი ცვლილებების პროექტის მიხედვით, ასევე შემცირდა ნაკრა 1 და ნაკრა 2 ჰესების ძალური კვანძის შენობის ზომები (16 x 26 x 10), ხოლო იმის გათვალისწინებით, რომ ნაკრა 2 ჰესის განთავსება იგეგმება მდინარესთან ახლოს, ასევე მცირდება გამყვანი არხის სიგრძე. შესაბამისად, წარმოდგენილ პროექტში მე-3 საფეხურის გაუქმების და 1-ლი და მე-2 საფეხურების საერთო სიგრძის შემცირების შედეგად მცირდება მიწის სამუშაოების მოცულობა, ასევე ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე და გრუნტის წყლებზე ზემოქმედება.

2017 წლის N73 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიხედვით სამშენებლო ბანაკებისათვის გათვალისწინებული იყო სამი ტერიტორია: ნაკრა 1 ჰესის შენობის და ნაკრა 2 სათავე წყალმიმღების სიახლოვეს, ნაკრა 3 ჰესის სადაწნეო მილსადენის მარცხენა მხარეს და ნაკრა 3 ჰესის შენობის მიმდებარედ. განახლებული პროექტის მიხედვით საპროექტო დერეფნის სიგრძე პრაქტიკულად განახევრდა. შესაბამისად აღნიშნული რაოდენობის ბანაკის მოწყობა საჭირო აღარ იქნება. ძირითადი ბანაკის სახით გამოყენებული იქნება მხოლოდ ერთი უბანი - ნაკრა 1 ჰესის სადაწნეო მილსადენის დერეფნის მომიჯნავედ.

წარმოქმნილი გამონამუშევარი ქანების დიდი ნაწილი გამოყენებული იქნება პროექტის მიზნებისთვის, ნაწილი კი განთავსდება ნაკრა 1 ჰესის მილსადენის მომიჯნავე ტერიტორიებზე, რომელიც გათვალისწინებული იყო 2017 წლის გზმ-ს ანგარიშით. თუმცა ფუჭი ქანების მნიშვნელოვნად შემცირებული რაოდენობიდან გამომდინარე მისი სრული ფართობით ათვისება არ მოხდება. პროექტში შეტანილი ზემოაღნიშნული ცვლილებების შედეგად საპროექტო ნაკრა 2 ჰესის შენობა უახლოესი დასახლებული პუნქტიდან (სოფ. ნაკრა) დაშორებული იქნება 4 კმ-ით (ნაცვლად 1,5 კმ, ნაკრა 3 ჰესი). აღნიშნული ცვლილებებიდან გამომდინარე ხმაურით და ატმოსფერულ ჰაერში ემისიებით

გამოწვეული ნეგატიური ზემოქმედების ზრდას ადგილი არ ექნება, ხოლო საექსკავაციო სამუშაოების ჩატარების საჭიროება აღარ იარსებებს.

საპროექტო ნაკრა 1 და ნაკრა 2 ჰესების კასკადის მშენებლობა-ექსპლუატაცია იგეგმება 2017 წლის N73 ეკოლოგიური ექპერტიზის დასკვნით გაცემულ ბუფერში. აღნიშნული ტერიტორია განხილული იყო 2017 წლის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში. აღსანიშნავია, რომ შეცვლილ პროექტში მნიშვნელოვნად მცირდება ტერიტორიების ათვისება, შენობა-ნაგებობების პარამეტრები, შესაბამისად განახლებული პროექტის განხორციელების შემთხვევაში საპროექტო ტერიტორიაზე ზემოქმედების ხარისხი მცირდება და არ არის მოსალოდნელი მიწის ნაყოფიერ ფენზე და სამშენებლო სამუშაოებზე დამატებითი მნიშვნელოვანი ზემოქმედება.

სკრინინგის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით 2017 წელს განხილული იქნა ნაკრა 1 და ნაკრა 2 ჰესების კასკადის განთავსების ტერიტორიის ბიოლოგიური გარემო, ეკოსისტემები და ჰაბიტატები, ცხოველთა პოპულაციები, რომლებსაც შესაძლოა პირდაპირი თუ არაპირდაპირი ზეგავლენის შედეგად ზიანი მიადგეთ მდ. ნაკრაზე ორსაფეხურიანი კასკადური ტიპის ჰესის მშენებლობით. პროექტში შეტანილი ცვლილებებით ასევე მნიშვნელოვნად გაიზარდა (400 მეტრი, ნაცვლად 150 მეტრისა) საპროექტო ტერიტორიიდან ზურმუხტის ქსელის საიტის (სვანეთი 1, GE0000012) საზღვრის დაშორების მანძილი.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლის მე-5 ნაწილის შესაბამისად, სკრინინგის განცხადება გამოქვეყნდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და მესტიის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე. საზოგადოების მხრიდან აღნიშნულ საქმიანობასთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები და მოსაზრებები არ ყოფილა წარმოდგენილი.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, პროექტში შეტანილი ცვლილებებით მცირდება გარემოზე ზემოქმედება, რომელმაც შესაძლოა გამოიწვიოს გეოლოგიურ, ფიზიკურ და ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების რისკების გაზრდა და შესაბამისად გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება.

ზემოაღნიშნული კრიტერიუმების გათვალისწინებით, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-7 მუხლის მე-6 ნაწილის და ამავე კოდექსის მე-5 მუხლის მე-12 ნაწილის საფუძველზე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. მიღებულ იქნეს სკრინინგის გადაწყვეტილება, რომ შპს „ეკოჰიდროს“, მდ. ნაკრაზე სამსაფეხურიანი კასკადური ტიპის ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილებები (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება) **არ დაექვემდებაროს** გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას;
2. შპს „ეკოჰიდროს“ ვალდებულია საქმიანობა განახორციელოს 2020 წლის 5 თებერვალს გაცემული (ბრძანება) №2-110 გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შესაბამისად, წარმოდგენილი ცვლილებების გათვალისწინებით;

3. შპს „ეკოპიდრომ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს სამშენებლო მოედნის/ბანაკის პროექტის სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა shape ფაილებთან ერთად;
4. შპს „ეკოპიდრომ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება და სამინისტროსთან შეთანხმება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 4 აგვისტოს N211 ბრძანების შესაბამისად;
5. ზემოაღნიშნული პირობები წარმოადგენს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 5 თებერვლის N2-110 ბრძანებით შპს „ეკოპიდროს“ მესტიის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, მდ. ნაკრაზე სამსაფეხურიანი კასკადური ტიპის ჰესის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების განუყოფელ ნაწილს და მათი შესრულება სავალდებულოა;
6. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „ეკოპიდროს“;
7. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „ეკოპიდროს“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
8. სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 დღის ვადაში აღნიშნული გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და მესტიის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოების საინფორმაციო დაფებზე;
9. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი